

STO LAT TEMU URODZIŁ SIĘ MARIAN KORNECKI – HISTORYK SZTUKI, KONSERWATOR ZABYTKÓW, BADACZ ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Posted on 22 marca 2024

To między innymi jego zaangażowanie w badanie i ochronę małopolskich drewnianych kościołów przyczyniło się do ich wpisu na Listę światowego dziedzictwa UNESCO. Kim był dr Marian Kornecki?

Pisano o nim - "wybitny znawca i wielki miłośnik sakralnej architektury drewnianej", "miłośnik piękna i sztuk wszelkich"¹, „uczony bez reszty oddany ratowaniu ojczyzniego dziedzictwa kulturowego"².

Marian Kornecki urodził się 24 marca 1924 roku w Krakowie. Wojna przerwała jego edukację oraz zabrała mu ojca, doktora prawa, zamordowanego w Auschwitz. Naukę podczas okupacji kontynuować musiał na tajnych kompletach, był też żołnierzem Zgrupowania „Żelbet” AK. W 1946 roku rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim, w pierwszych powojennych latach pracował też w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej. Jednak ta droga musiała nie w pełni satysfakcjonować Mariana Korneckiego, który zaczął kierować się ku nowej pasji. Po obronie magisterki podjął pracę w krakowskim Wojewódzkim Urzędzie Konserwatorskim, w 1967 roku został tam kierownikiem Zespołu Dokumentacji Zabytków.

Przez dużą część zawodowego życia realizował dwa wielkie dzieła – inwentaryzację polskich zabytków oraz badanie architektury drewnianej, w szczególności kościołów. Ta pierwsza działalność zaowocowała współredakcją czterdziestu trzech tomów „Katalogu Zabytków Sztuki w Polsce”. Z kolei architekturze sakralnej poświęcił swoją pracę doktorską, Kościoły drewniane w Małopolsce. Zagadnienia uwarunkowań oraz systematyka typów i form architektury od średniowiecza do XX wieku, którą obronił w 1988 roku. Wydał także 105 zeszytów „Kościołów Drewnianych”. Pracował nad dokumentacją do wpisu drewnianych kościołów Południowej Małopolski na Listę Światowego Dziedzictwa UNSECO. Oburzał się, gdy zabierano elementy wyposażenia kościołów do muzeów.

Na jego oczach zaczął uszczuplać się zasób architektury uzdrowskiej, budownictwa wiejskiego czy niezdających egzaminu z nowoczesności zabytków techniki, co motywowało go do pilnej dokumentacji tego typu obiektów. Publikował też prace z zakresu ochrony krajobrazu kulturowego, co również było zaniedbanym obszarem ówczesnej polityki konserwatorskiej. W artykule Problemy pejzażu kulturowego wsi pisał – „(...) przez lata całe zagadnienia budownictwa wiejskiego traktowano jako bliżej nieokreśloną problematykę „etnograficzną”, co jakoby miało uzasadniać brak zainteresowania oficjalnej ochrony zabytków (...). Podobnie wyglądała sprawa zabytków techniki, zaliczanych automatycznie do „obiektów kultury materialnej”. W tej sytuacji już w

latach pięćdziesiątych zaczęły znikać z pejzażu kulturowego Polski szacowne, odwieczne pomniki pracy ludzkiej. Przy braku odpowiednich badań nad tą problematyką, wyrzeźbienie z krajobrazu wsi ich jakże nieodłącznych elementów pozostawia za sobą lukę w świadomości przyszłych pokoleń, nie dającą się już niczym zapełnić”.

W 1976 roku został kierownikiem Pracowni Dokumentacji Naukowej i Ewidencji Konserwatorskiej w Oddziale Krakowskim PP Pracowni Konserwacji Zabytków. Był wykładowcą na Uniwersytecie Jagiellońskim, członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, Prezydium Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS, współzałożycielem Regionalnego Ośrodka Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Krakowie, rzeczoznawcą Ministra Kultury oraz współpracownikiem Ośrodka Dokumentacji Zabytków.

Zmarł w 2001 roku, a od 2003 roku przyznawana jest Nagroda Województwa Małopolskiego im. Mariana Korneckiego, którą uzyskać można za realizację projektów dotyczących opieki, adaptacji czy prac konserwatorskich przy zabytkach architektury drewnianej. Dwa lata po jego śmierci, UNESCO wpisało na Listę sześć drewnianych kościołów Południowej Małopolski. [Jubileusz tego wpisu](#) Narodowy Instytut Dziedzictwa obchodził w 2023 roku.

Pozostawił po sobie kilkaset publikacji, których był autorem lub współautorem, a także ogromną liczbę dokumentów i rysunków tworzonych na potrzeby prac inwentaryzacyjnych przy zabytkach. Dzięki darowiźnie rodziny Mariana Korneckiego, Narodowy Instytut Dziedzictwa w swoim archiwum posiada zbiór rękopisów, notatek z prac terenowych, maszynopisów opublikowanych artykułów oraz kilka tysięcy fotografii zabytków z terenu województwa małopolskiego i innych regionów Polski. [Spuścizna Mariana Korneckiego](#) przechowywana jest w Oddziale Terenowym w Krakowie NID.

Na zdjęciu od lewej Tadeusz Chrzanowski, Jan Samek, Marian Kornecki - pod drzewem, fot. archiwum Jana Samka